

Libertarián. Populista. Loco

Kdo čekal kontroverze nebo bláznivou show, musel být poněkud zklamaný.

Pražské vystoupení Javiera Mileie bylo klidné a důstojné, jak se na argentinského prezidenta sluší. Co je ale vlastně tento neortodoxní politik zač? A jak se mu daří jeho šoková ekonomická terapie?

ANDREA SÁENZ DE VITERI
ekonomka

Jedni ho zbožňují, druzí zavrhnou – argentinský prezident Javier Milei se rychle stal jednou z nejkontroverznějších postav současné politiky. Ve funkci ještě není ani sedm měsíců a tento samozvaný libertarián v rámci své rázné kampaně proti přebujelému státnímu aparátu už stačil snížit počet ministerstev na polovinu. Inicioval také 50% devalvaci argentinské měny a výrazně snížil státní dotace. Jakkoli radikálně mohou tato opatření znít, představují jen zlomek Mileiovy strategie řešení obrovských ekonomických problémů Argentiny: inflace přesahující 140 %, rozpočtový deficit ve výši 10 % HDP a značný státní dluh přesahující 400 miliard dolarů.

Je předčasné prohlašovat tato radikální opatření za úspěšná, ovšem první náznaky hospodářského oživení už existují. Přestože inflace nadále roste, v posledním čtvrtletí vykazuje známky zpomalení, což Milei připisuje zastavení tisku peněz. Zlepšení vykazují i další klíčové finanční ukazatele: dluh je nyní v bilanci státní pokladny a čisté devizové rezervy jsou mírně kladné. To naznačuje strukturovanější přístup k řízení státního dluhu a udržování klíčových čistých devizových rezerv, které jsou nezbytné pro ekonomickou stabilitu

a odolnost vůči vnějším ekonomickým tlakům.

Podle Mezinárodního měnového fondu vývoj v Argentině překonal původní očekávání a naznačil, že argentinské hospodářství se zdá být „opět na dobré cestě“. Tyto změny se však zatím ještě nepromítly do zlepšení každodenního života občanů, naopak – lidé se potýkají s rostoucí nezaměstnaností, zvyšováním daní, snižováním dotací a výraznými rozpočtovými škrty. Tyto ekonomické tlaky přispívají k hmatatelnému pocitu frustrace a netrpělivosti mezi obyvateli. Milei proto nedávno informoval svůj kabinet, že Argentina je „velmi blízko dosažení bodu V“, tedy efekt hospodářského oživení. Vyzval občany k trpělivosti, neboť vláda prý očekává, že dosažení nulového deficitu, zvýšení rezerv a omezení inflace bude brzy doprovázeno reálným hospodářským růstem, a tím i zlepšením jejich finanční situace.

Ať žije svoboda!

Tyto zatím kusé výsledky Mileiovy práce a zejména jeho časté odkazy na dva známé ekonomy rakouské školy 20. století Ludwiga von Misesa a F. A. Hayeka již přesvědčily některé zastánce liberalismu o tom, že Milei je opravdovým obhájcem svobody. Od svého nástupu do funkce 10. prosince 2023 se argentinský prezident vydal již na více než půl tucet zahraničních cest. Většina z nich se uskutečnila za účelem přijetí vyznamenání, zpravidla šlo ale o soukromé návštěvy, takže málokterá země

Milei označuje všechny levicové vůdce a jejich podporovatele ve světě za „socialistické diktátory a vrahy“. Mexiko, Kolumbie a Španělsko už odvolaly své velvyslance.

se může pochlubit tím, že Mileie hostila oficiálně.

A jednou z takových zemí je právě Česko, do kterého Milei coby vůbec první argentinský prezident dorazil na začátku tohoto týdne. Setkal se s premiérem Petrem Fialou i prezidentem Petrem Pavlem, s nimiž mluvil i o válce na Ukrajině, které jednoznačně vyjádřil podporu. Ocenil také Václava Havla jako vzor odporu proti totalitě a uvedl paralely s Argentinou. Jak je při jeho zahraničních cestách zvykem, Milei se také setkal s podnikateli a před vyprodaným palácem Zofín vystoupil s přednáškou „Jak se vypořádat s neefektivní vládou“. A po svém závěrečném zvolání „Ať žije svoboda!“ sklídl nadšený potlesk.

Populismus argentinského Blázna

Mileiho politické zařazení nicméně vyvolává také značnou kontroverzi. Přestože se označuje za libertariána a obhájce politiku, která je v souladu s ekonomikou rakouské školy, jeho vládnutí vykazuje také rysy připomínající populistické a autokratické režimy, které vehementně kritizuje.

Analýza jeho projevu odhalila několik rysů, které jsou běžně spojovány s populistickými vůdci. Ti se často vymezují vůči elitám, jsou autoritářští a hlásí se k národovectví. Nezřídka rozdělují společnost na elity a lid, přičemž problémy staví do rámce „my versus oni“. Argentinský prezident soustavně tvrdí, že všichni argentinští politici bez ohledu na stranickou příslušnost patří ke zkorumpované kastě (*oni*), které přímo přičítá současnou ekonomickou situaci. Během své předvolební kampaně Milei odvážně prohlásil, že tato situace vznikla vinou manipulace zkorumpovaných institucí, jako je například centrální banka. Slíbil její odstranění a představil se jako spasitel, který provede měnové reformy umožňující pokrok směrem k systému, v němž (*my*) „Argentinci můžeme obchodovat v méně podle vlastního výběru“.

Milei neváhá přenést tento silný antiestablishmentový diskurz i za hranice Argentiny a označuje všechny levicové vůdce a jejich podporovatele za „socialistické diktátory a vrahy“. Kromě těchto výroků vedly Mileiovy agresivní reakce

Některé Mileiovy kroky jsou v rozporu s jeho zásadami. Snaží se o zmenšení státu, ale současně přiděluje státní peníze svým blízkým, které dosazuje do nevolných funkcí.

”

na kritiku ze strany zahraničních představitelů k diplomatickému napětí. Vlády Mexika, Kolumbie a Španělska už odvolaly své velvyslance. Toto napětí však zatím nevyústilo ve vážnější důsledky, a to především proto, že se ministři zahraničí dohodli, že osobní spory by neměly ovlivňovat diplomatické a obchodní vztahy mezi těmito zeměmi. Nicméně mnozí považují bouřlivou osobnost prezidenta přezdívaného El Loco neboli Blázen spíš za překážku než za pomoc.

Zásadní rozpor

Dalším rysem, kterým lze spojit argentinského prezidenta s populismem, je Mileiova touha zbavit se institucionálních překážek a vládnout pomocí dekretů.

Ačkoli lze souhlasit s tím, že současná ekonomická situace v Argentině se dá kvalifikovat jako stav nouze a její řešení vyžaduje mimořádná opatření, jako institucionální ekonom nemohou ignorovat rizika spojená s jednáním nad rámec zavedených pravidel. Argentinský systém byl od počátku považován za hyperprezidentský, přesto nedávným schválením Mileiova zákona *ley bases*, který zahrnuje více než 300 reforem týkajících se legislativních pravomocí, pracovních předpisů, důchodů, velkých investic a privatizací, získaly exekutivní složky ještě víc moci. Teprve se ukáže, jaké budou mít tato opatření důsledky, nicméně vysoká koncentrace moci spolu s neochotou vést inkluzivní dialog, který by zahrnoval různé ideologie, se podle mě vzdaluje demokratickým ideálům.

Některé Mileiovy kroky navíc jsou v rozporu s jeho zásadami. Na jedné straně se snaží o zmenšení státu, ale současně přiděluje státní prostředky blízkým osobám, které dosazuje do nevolných funkcí. Generální tajemníci prezidentské kanceláře Milei jmenoval svou sestru Karin, na pozici poradce najal bratra svého mluvčího... Protichůdně působí také Mileiovo ostré vystupování proti korupci, kterou přičítá obávané „politické kastě“, a jmenování soudce Ariela Lijoa do Nejvyššího soudu, přestože byl Lijo zapleten do korupčního skandálu.

Některé Argentinec také popuzuje zejména Mileiovo odhodlání kriminalizovat potraty či jeho nařízení odstranit genderově inkluzivní jazyk z vládní komunikace, včetně všech úředních dokumentů. Zakázal také nebinární uniformy pro policisty a vojáky. Tyto kroky nejenže vyvolaly veřejné protesty a nepokoje ve společnosti, ale podtrhují nesoulad a kontroverze, které obklopují Mileiův veřejný obraz. Jeho obhajoba těchto politických rozhodnutí se ostře rozchází s jeho libertariánskou rétorikou.

Argentinský prezident Javier Milei se zkrátka v dobrém i zlém stal světovou celebritou. Do úřadu ho sice vynesla jeho odvážná hospodářská politika, která přináší pozitivní výsledky, ale slávu mu zajišťuje především jeho nezařaditelná osobnost. Ta je plná rozporů: Milei tvrdí, že je odpůrcem zkorumpovaných a autoritářských vůdců, přesto jeho vláda čelí kritice za nepotismus a otevřenou touhu po moci. Přestože se Milei označuje za zastánce svobody, prosazuje restriktivní opatření a izoluje se od rozmanitosti...

Celý svět sleduje osud kontroverzního politika připomínajícího rockovou hvězdu, která slibuje, že Argentinu opět postaví na nohy. Nezbývá než doufat, že motorová pila, kterou se ohání, aby zdůraznil své odhodlání snížit veřejné výdaje, nezařizne i sny, budoucnost a naději.

Autorka působí jako odborná asistentka na katedře manažerské ekonomie FPH VŠE. Ve svých vědeckých pracích se zaměřuje na průsečíky politologie a ekonomie, konkrétně na národní ústavy, populismus, korupci a ekonomické nerovnosti.

Argentinský prezident Javier Milei vyzývá svobodu, populistické kroky mu ale cizí rozhodně nejsou. Viděl by se rád jako diktátor?